

Соснова Н.С., Крайниковец О.В. Устойчивое развитие жилой среды средствами ландшафтной архитектуры

Рассмотрены тенденции развития современной ландшафтной архитектуры в вопросе устойчивого развития жилой среды. Определены приоритеты в этом вопросе для Украины. Сформулированы принципы ландшафтной организации поселений людей, способствующие устойчивому развитию жилой среды и определены пути их реализации.

Ключевые слова: устойчивое развитие, природно-территориальный комплекс, ландшафт, экология.

Sosnova N.S., Kraynikovets O.V. The sustainable development of the residential environment by means of the landscape architecture

The tendencies of the contemporary landscape architecture are considered in the context of the sustainable development of the residential environment. The priorities in this issue are defined with regard to Ukraine. The principles and means of the landscape organization, which will contribute to the sustainable development of the residential environment, are formulated.

Keywords: sustainable development, natural-territorial complex, landscape, ecology.

УДК 7.71.730

Асист. Г.М. Тобілевич – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

**СУЧАСНА ДЕКОРАТИВНА ПЛАСТИКА
В ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ**

Проаналізовано характерні ситуації функціонування сучасної декоративної пластики і використання її в організації архітектурно-просторового середовища та ландшафтного дизайну. Відзначено, що кращі зразки введення декоративної пластики з метою гармонізації навколишнього середовища та досвід вітчизняних і зарубіжних колег слугує важливим підґрунтям творчих пошуків сучасних ландшафтних архітекторів, скульпторів та художників.

Ключові слова: декоративна пластика, архітектурно-просторове середовище, ландшафтний дизайн, садово-паркові композиції.

Вступ. Декоративну пластику як засіб збагачення ландшафтних композицій у доволі безликому архітектурному середовищі часів Радянського Союзу використовували рідко [1]. Основні смислові, ідеологічні акценти у ті часи виконувала монументальна скульптура, позначена характерними рисами соціалістичного реалізму. Вона представляла збільшені, нерідко до неймовірних розмірів, та водночас близькі до натури фігурні або багатофігурні зображення – меморіальні комплекси, пам'ятники і пам'ятні знаки [2].

Сьогодні ситуація принципово змінюється. В архітектурі зовнішнього середовища знову виразно домінує творчий підхід. З цього приводу опубліковано теоретичні наукові праці, в яких це питання розглядають сучасні митці та науковці: О. Голубець [4-5], Т. Геврик [3], І. Діда І. [6], а також З. Чегусова, Г. Кусько, Т. Печенюк, А. Жоголь, Р. Яців та інші. Виявляючи власні художні якості, декоративна пластика прагне активного контакту з навколишнім оточенням. Для архітектури сьогодення характерне повернення до комплексного мислення, творення яскравого та неповторного образу. Прикметною її рисою стають процеси гуманізації, врахування способу життя і конкретних потреб сучасної людини. У житловому будівництві ак-

тивно прогресує тенденція до зростання замовлень на замські будинки, котеджі, на реалізацію індивідуальних проектів. У їх внутрішньому облаштуванні та екстер'єрі прилеглих територій декоративна пластика нерідко стає невідмінним компонентом. Так само її роль виявляється важливою у громадських спорудах різного масштабу, зокрема, у багатофункціональних комплексах, які сьогодні здобувають популярність та отримують статус своєрідного "міста у місті". Крім того, декоративна пластика може стати активним елементом індивідуалізації окремих історично сформованих міських кварталів, розташовуватися у скверах, садах чи парках.

Об'єкт та методи досліджень. Об'єктом досліджень є декоративна пластика як творче надбання українських і зарубіжних художників та архітекторів у сфері ландшафтного дизайну та можливість функціонування і перспективи застосування декоративної пластики у збагаченні сучасного архітектурно-просторового середовища.

Декоративну пластику досліджують як явище в сучасному мистецтві України, що нерозривно пов'язане з різними сферами творчої діяльності зокрема у ландшафтному дизайні, який з другої половини ХХ ст. активно "освоює" архітектурне середовище. Отже, ми застосували комплексний підхід до аналізу ролі декоративної пластики в ландшафтному дизайні.

Результати дослідження. Гармонійна взаємодія природи і архітектури у всі часи виявляла прагнення людини до єдності з навколишнім середовищем.

Засобами декоративної пластики реалізується гармонійне співвідношення між різноманітними елементами єдиної ландшафтно-композиції [9], органічними складовими якої є сама декоративно-скульптурна пластика. Значні потенційні можливості використання декоративної пластики в організації архітектурно-просторового середовища визначаються не лише сферою ландшафтно-архітектури. Важливим фактором в цьому питанні є бурхливий розвиток декоративно-ужиткового мистецтва в останній третині ХХ ст. [7].

Поряд із значними змінами, які відбуваються у вітчизняному мистецтві, дуже корисним для сьогоденної співпраці українських художників та архітекторів може виявитися зарубіжний досвід. У співвідношенні понять "скульптура – архітектура – декоративна пластика", а також "об'єм – колір – простір" ми не спостерігаємо тих деформацій, які відбувалися у межах унітарного тоталітарного суспільства. Трактуючи архітектора як творця-пластика в західному світі ніколи не втрачало актуальності. Так само завжди плідною була його співпраця з художником – скульптором, живописцем, дизайнером.

Вітчизняний та зарубіжний досвід використання декоративної пластики в організації зовнішнього середовища дає змогу виділити три характерні ситуації її функціонування.

У першому випадку декоративна пластика проектується спільно художниками та архітекторами, як органічна складова пластичного вирішення окремої споруди та прилеглих до неї територій. Її встановлюють в зонах відпочинку всередині будівлі, в зимових садах, на газонах перед фасадом, біля пішохідних доріжок чи в зонах відпочинку на подвір'ях, утворюючи немов

проміжну ланку між архітектурою і природним середовищем. У другому випадку декоративна пластика розташовується в оточенні групи споруд, у сучасних мікрорайонах чи старих частинах міста, і візуально не прив'язується до конкретної будівлі. Третя ситуація передбачає повну автономність та візуально-пластичну самоцінність декоративних форм. Декоративна пластика функціонує у природному оточенні, у скверах, садах або парках, незалежно від конкретних архітектурних споруд, слугує окрасою природного ландшафту. Проте її контакт з достатньо віддаленими архітектурними спорудами може зберігатися.

Під час створення об'ємно-просторових композицій в ландшафтному дизайні за допомогою декоративної пластики обов'язковим чинником є наявність композиційно-тематичної ідеї, що об'єднує всі елементи. Беручи до уваги масштаб території, відмінності організації рельєфу, планувальну структуру об'єкта, функціональні вимоги, можна планувати введення елементів декоративної пластики таким чином, щоб зберегти цілісність сприйняття ландшафтно-просторової композиції. Саме масштабність території і вищеперераховані аспекти дають можливість прояву творчих можливостей різнопланових художників під час створення унікальних об'єктів, висвітлення будь-яких тем, застосування різноманітних матеріалів та технік. Проте в межах розроблення єдиної композиційно-тематичної ідеї елементи декоративної пластики повинні бути згруповані згідно зі своїми розмірами з конкретними ділянками для їх розташування.

Висновки. Ефективним засобом у процесі надання архітектурно-просторовому середовищу виразної образної характеристики є декоративна пластика, стосовно якої можна виділити три характерні ситуації її функціонування. Прояви сучасного ландшафтного мистецтва виявляють результати плідної співпраці архітекторів та митців у сфері декоративної пластики. Фахівці отримують можливість застосовувати нові матеріали і техніки. Кращі зразки введення декоративної пластики в створення гармонійного навколишнього середовища та досвід вітчизняних і зарубіжних колег слугує важливим підґрунтям творчих пошуків сучасних ландшафтних архітекторів, скульпторів та художників.

Література

1. Араухо Игнасио. Архитектурная композиция / И. Араухо : пер. с испанского М.Г. Бакланов, Антонио Михе. – М. : Изд-во "Высш. шк.", 1982. – 208 с.
2. Бабурина Н. Скульптура в пленэре: по материалам выставок "Рига-72", "Рига-76", "Скульптура и цветы" / Н. Бабурина. – М. : Изд-во "Изобразительное искусство", 1980. – 117 с.
3. Геврик Т. Ландшафтная скульптура в университетському містечку / Тит Геврик // Образотворче мистецтво. – 1991. – № 2. – С. 40-41.
4. Голубець О.М. Львівська кераміка / О.М. Голубець. – К. : Вид-во "Наук. думка", 1991. – 120 с.
5. Голубець О.М. Між свободою і тоталітаризмом. Мистецьке середовище Львова другої половини XX ст. / О.М. Голубець. – Львів : Вид-во "Академ. експрес", 2001. – 176 с.
6. Дида І.А. Стосунки до природи як фактор формування архітектурного довкілля / І.А. Дида // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Архітектура. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2007. – № 585. – С. 30-34.

7. Кара-Васильєва Т.В. Декоративне мистецтво України XX століття. У пошуках "великого стилю" / Т.В. Кара-Васильєва, З.А. Чергузова. – К. : Вид-во "Либідь", 2005. – 280 с.
8. Проскуряков В.І. Дизайн архітектурного середовища в Україні. Освіта. Наука. Професія / В.І. Проскуряков // Дизайн архітектурного середовища. Проблеми і перспективи розвитку : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 12-13 травня 2011 р. – 2011. – С. 12-18.
9. Тімохін В.О. Основи дизайну архітектурного середовища : підручник / В.О. Тімохін, Е.М. Шебек, Т.В. Малік та ін. – К. : Вид-во КНУБА, 2010. – С. 51.

Тобилевич Г.М. Современная декоративная пластика в ландшафтном дизайне

Проанализированы характерные ситуации функционирования современной декоративной пластики и использования ее в организации архитектурно-пространственной среды и ландшафтного дизайна. Отмечено, что лучшие образцы введения декоративной пластики в создание гармоничной окружающей среды и опыт отечественных и зарубежных коллег служат важной основой творческих поисков современных ландшафтных архитекторов, скульпторов и художников.

Ключевые слова: декоративная пластика, архитектурно-пространственная среда, ландшафтный дизайн, садово-парковые композиции.

Tobilevych H.M. Modern decorative plastic in landscape design

The specific situation of the functioning of modern decorative plastic and use it to organize architectural and spatial environment and landscape design. It is noted that the introduction of the best examples of decorative sculpture to create a harmonious environment and experience of domestic and foreign colleagues are an important foundation for creative research contemporary landscape architects, sculptors and painters.

Keywords: plastic decorative, architectural and spatial environment, landscape design, gardens compositions.

УДК 712.4

Проф. І.М. Туманов, д-р пед. наук – НЛТУ України, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ "ОЗЕЛЕНЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ" ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ "АРХІТЕКТУРА"

Обґрунтовано основні принципи, що сприяють оптимальному застосуванню елементів озеленення у внутрішньому архітектурному об'ємі – інтер'єрі з урахуванням сучасних вимог до вирішення завдань озеленення. Визначено основні тенденції сучасного підходу до процесу підготовки студентів напряму підготовки "Архітектура".

Ключові слова: професійна освіта, інтер'єр, озеленення, зонування, фітокомпозиції, архітектурний задум.

Кожна епоха висуває перед людьми творчих професій завдання відповідно до вимог і потреб часу. Зазначене стосується і ландшафтних архітекторів, процесу їх підготовки по кожній дисципліні, серед яких і дисципліна "Озеленення інтер'єрів". На сьогодні чітко визначено, що ландшафтна архітектура є органічною складовою процесу ландшафтного проектування, яке становить науковий напрям, створений внаслідок взаємодії і творчого синтезу елементів географії, історії, мистецтвознавства, філософії, містобудування, архітектури тощо [1].

Свою чергою озеленення інтер'єрів є одним із невід'ємних складників сучасного проектування, який повинен відбуватись з урахуванням всіх базових вимог життєдіяльності людини в умовах урбанізованого середовища в